

Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.

APLIKACE FOTOKATALYTICKÝCH PROCESŮ PRO ČIŠTĚNÍ KONTAMINOVANÝCH VOD

Ywetta Maléterová

Simona Krejčíková
Lucie Spáčilová,
Tomáš Cajthaml
František Kaštánek
Olga Šolcová

Vysoké požadavky na kvalitu vody ve spojitosti s mírou každodenního znečišťování vedly k hledání nových účinných technik pro likvidaci polutantů.

Pokročilé oxidační procesy (Advanced Oxidation Process - AOP)

- oxidačním činidlem jsou hydroxylové radikály $OH\cdot$.
- neselektivní oxidace - odbourávání širokého spektra organických polutantů vody
- reakce při atmosférickém tlaku i teplotě

Schopnost generovat vysoce účinné $OH\cdot$ radikály mají například tyto reakční systémy:

- H_2O_2 + UV záření
- Fentonova oxidace H_2O_2 / Fe^{2+}
- Fotokatalýza TiO_2 + UV záření

V praxi již používané AOP:

přečištění odpadních vod z barvíren a z provozů textilního a kožedělného průmyslu.

Další možné využití AOP:

likvidace zbytků léčiv
prostředků osobní péče
agrochemikálie
dalších látky z odpadních vod

Oxid titaničitý

Oxid titaničitý je fotokatalyticky aktivní a řadí se mezi činidla AOP. Představuje zajímavou alternativou pro zefektivnění čištění odpadních vod.

Příprava oxidu titaničitého

Oxid titaničitý jako fotokatalyzátor může být připraven buď ve formě prášku nebo ve formě vrstev.

Prášková forma katalyzátoru TiO_2

je během fotokatalýzy suspendovaná v kontaminované vodě, dostupná i komerčně.

TiO_2 ve vrstvách

Nanesením filmu na vybraný nosič odpadá separace katalyzátoru po reakci odstřed'ováním či filtrací.

Nosiče: skla, keramika, kov

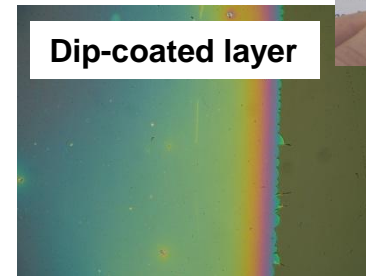
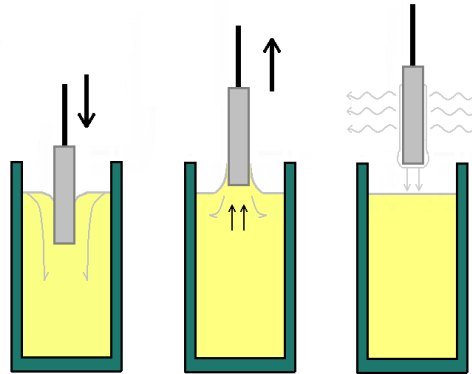
Příprava fotokatalytického oxidu titaničitého:

Sol - gel metoda

koloidní suspenze (sol) $\longrightarrow$ viskózní gel $\longrightarrow$ pevný materiál.

Depoziční techniky

dip-coating
spray-coating
sítotisk

Ponoření nosiče do roztoku → tenká amorfnní vrstva.

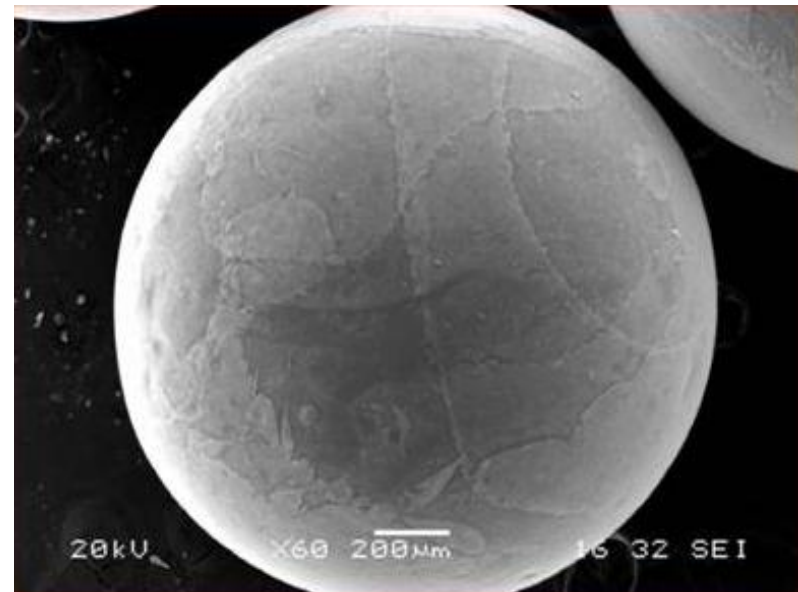
Pro využití vrstev ve fotokatalýze nutná

krystalická fáze TiO_2 - anatas

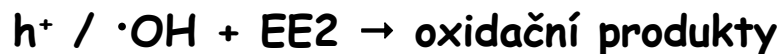
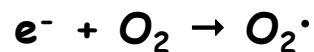
Nezbytná stabilizace vrstev → tvorba krystalické fáze
kalcinace → odstranění organických
příměsí

Charakteristika katalyzátoru

- 4 vrstvy na skleněné kuličce - průměr 1.5 mm vytvořené sol-gel metodou
- Množství katalyzátoru/1 kuličce = 0.0027 mg
- Tloušťka 1 vrstvy = 120 nm
- $S_{\text{Bet}} = 70 \text{ m}^2/\text{g}$
- $V_{\text{micro}} = 15 \text{ mm}^3(\text{liq})/\text{g}$

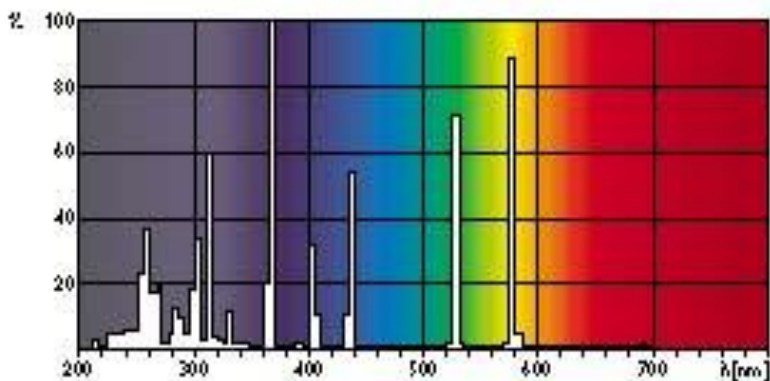

Aktivace katalyzátoru TiO₂

• UV lampa:

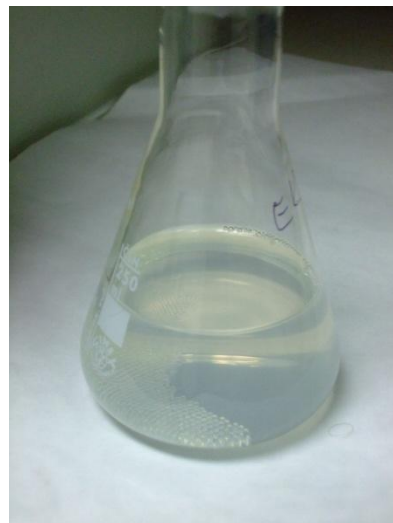
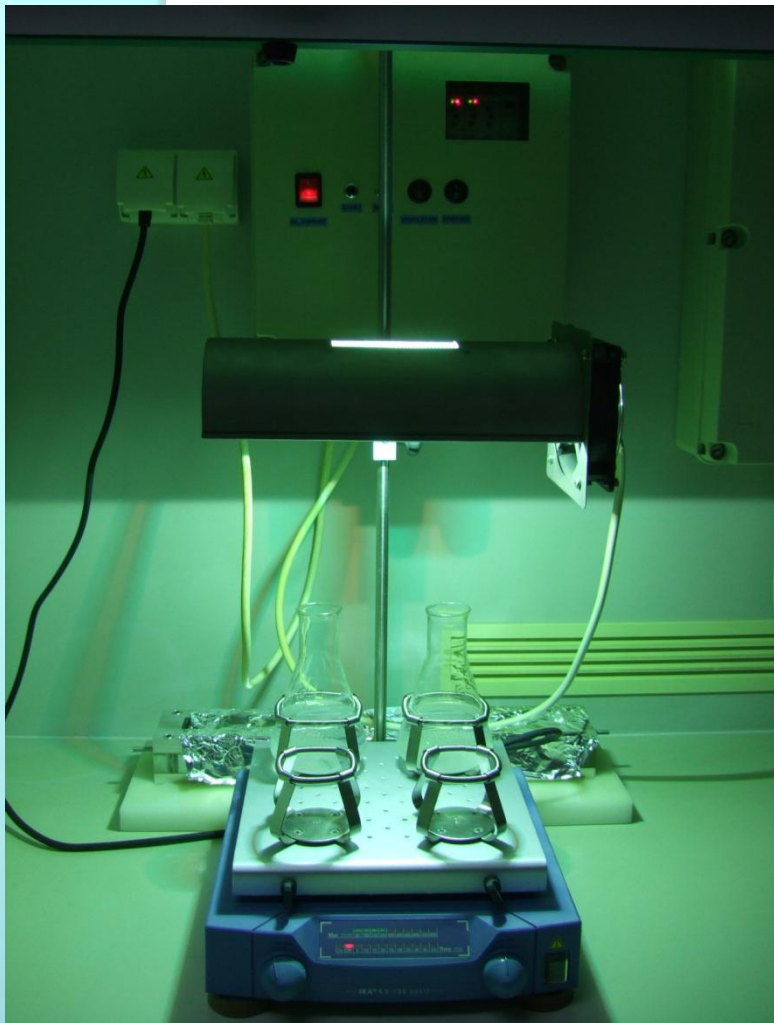
- Philips HOK 4/120E střednětlaká rtuťová výbojka, výkon 400 W, napětí 125 V

UV-Vis 400 – 750 nm
 UVA 315 – 400 nm
 UVB 280 – 315 nm
 UVC 100 – 280 nm

Vzdálenost výbojky		30 cm	20 cm	10 cm
Inten- zi- ta (W.m ⁻²)	UV - Vis	29	62	204
	UVA	25	55	192
	UVB	21	46	160
	UVC	49	108	376

Vsádkový reaktor

Katalyzátor

Teplota: 26 - 33 °C

pH: 6 → 5

Koncentrace 4-CP: 500 mg/L

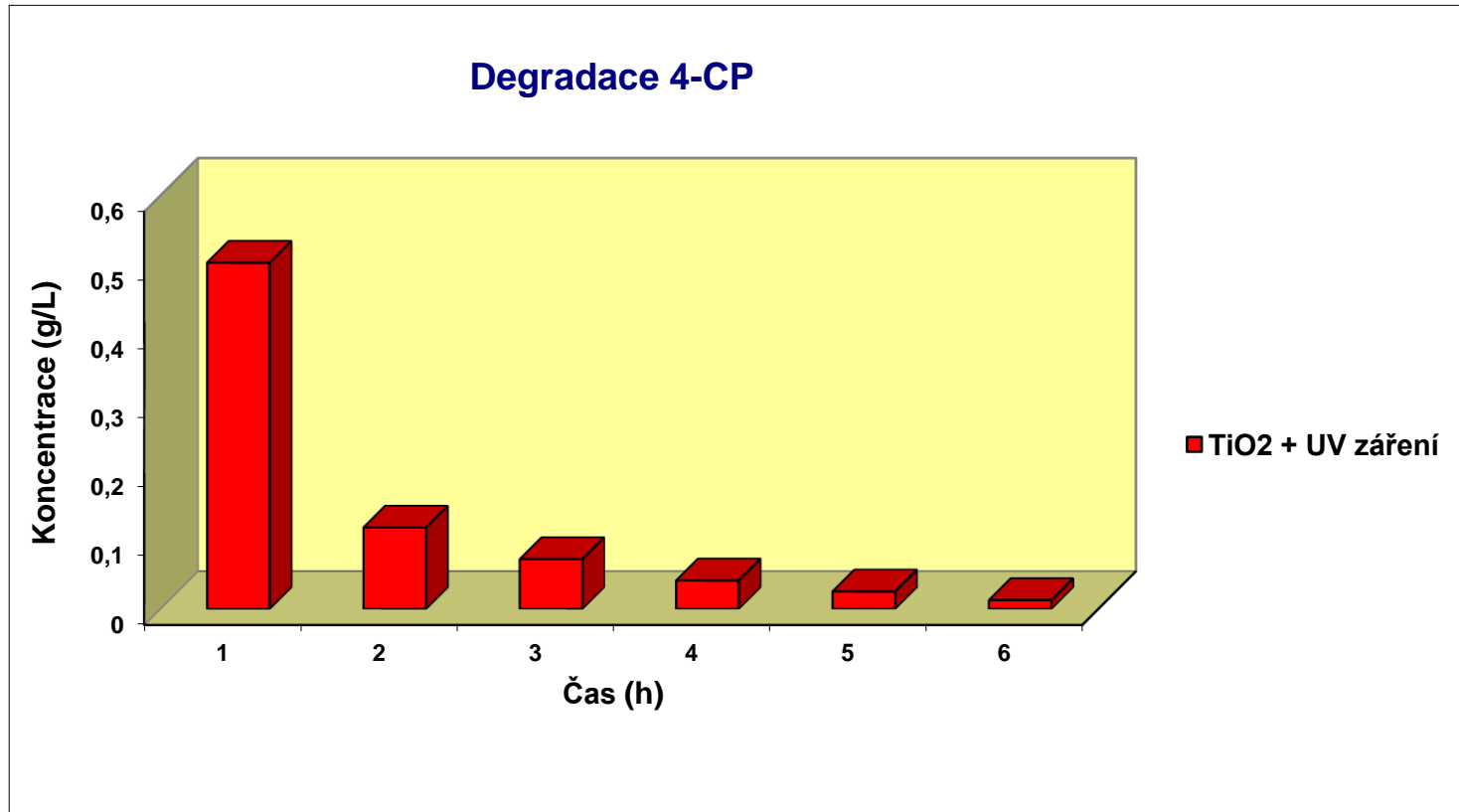
Katalyzátor: 2.5 mg na 5 g nosiče

200 ml roztoku

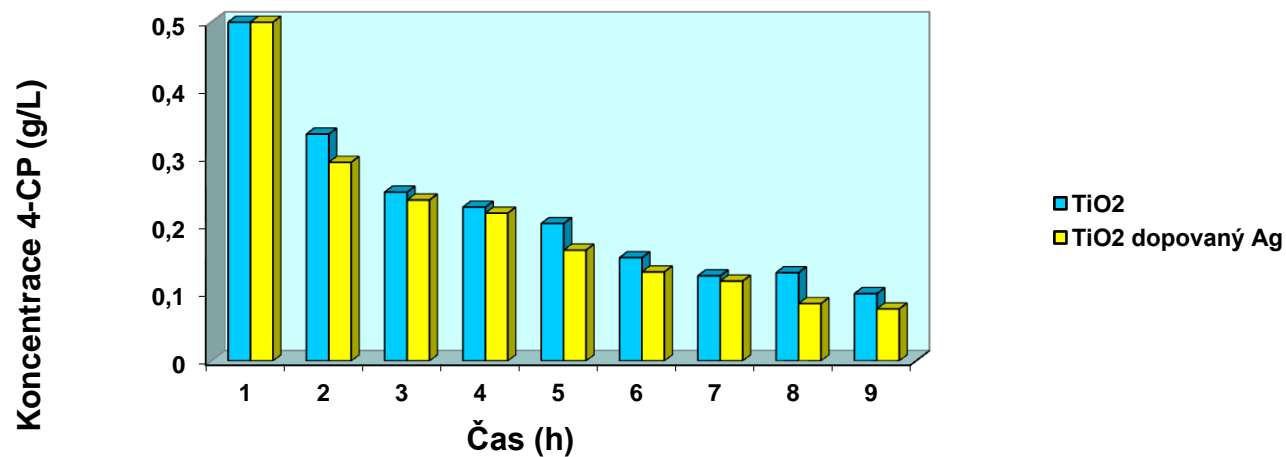
Kontinuální míchání po dobu experimentu
(4 - 8 h)

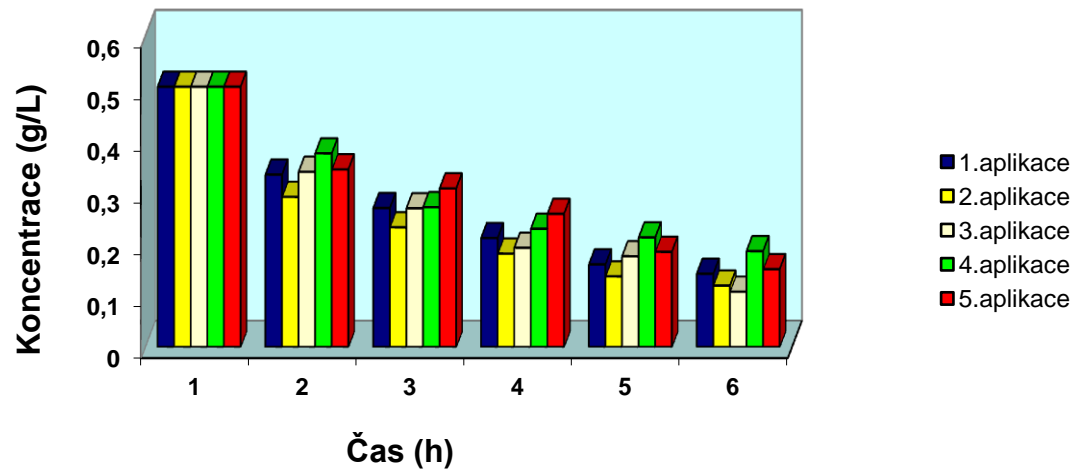
Výsledky vsádkový reaktor

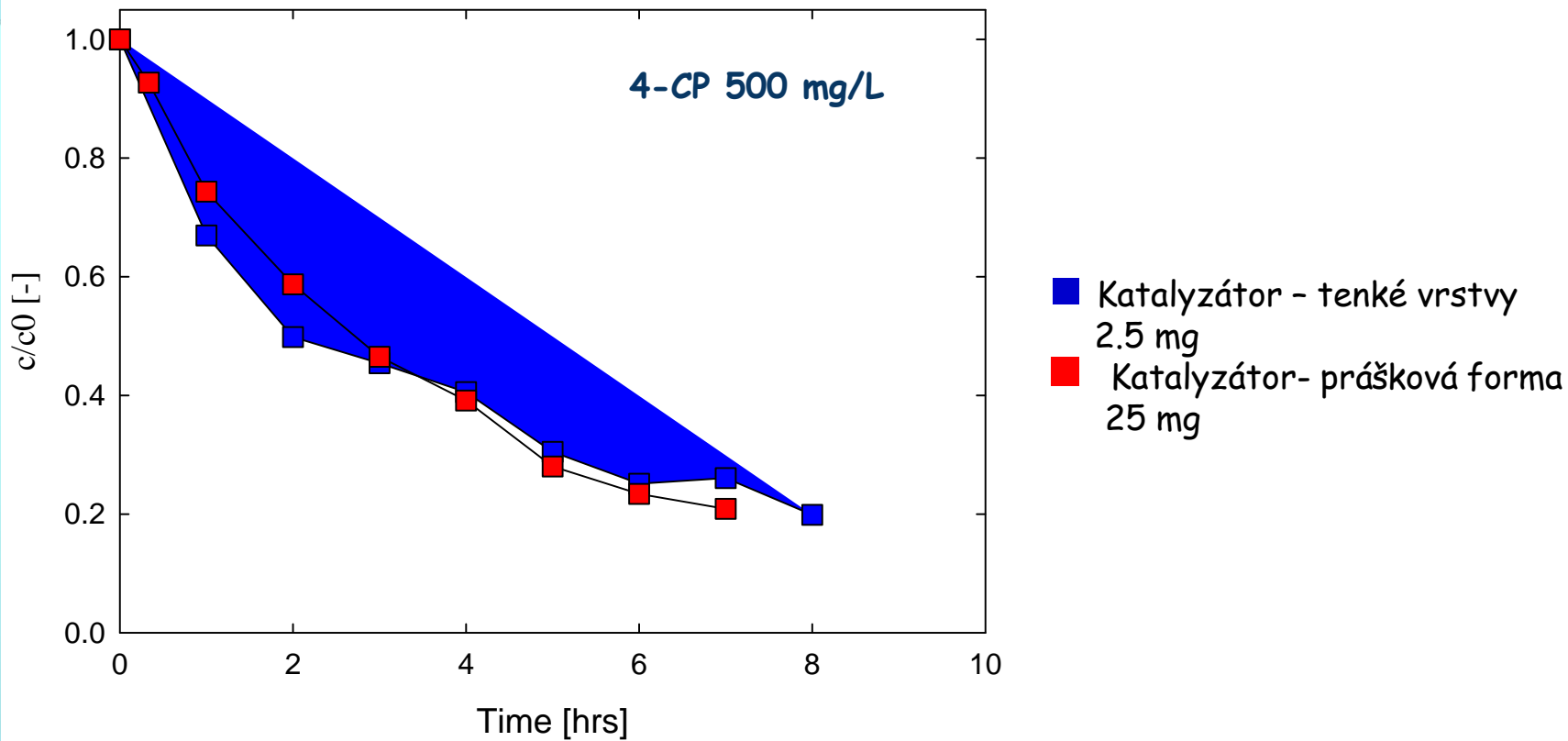
Srovnání TiO₂ a TiO₂ dopovaný Ag

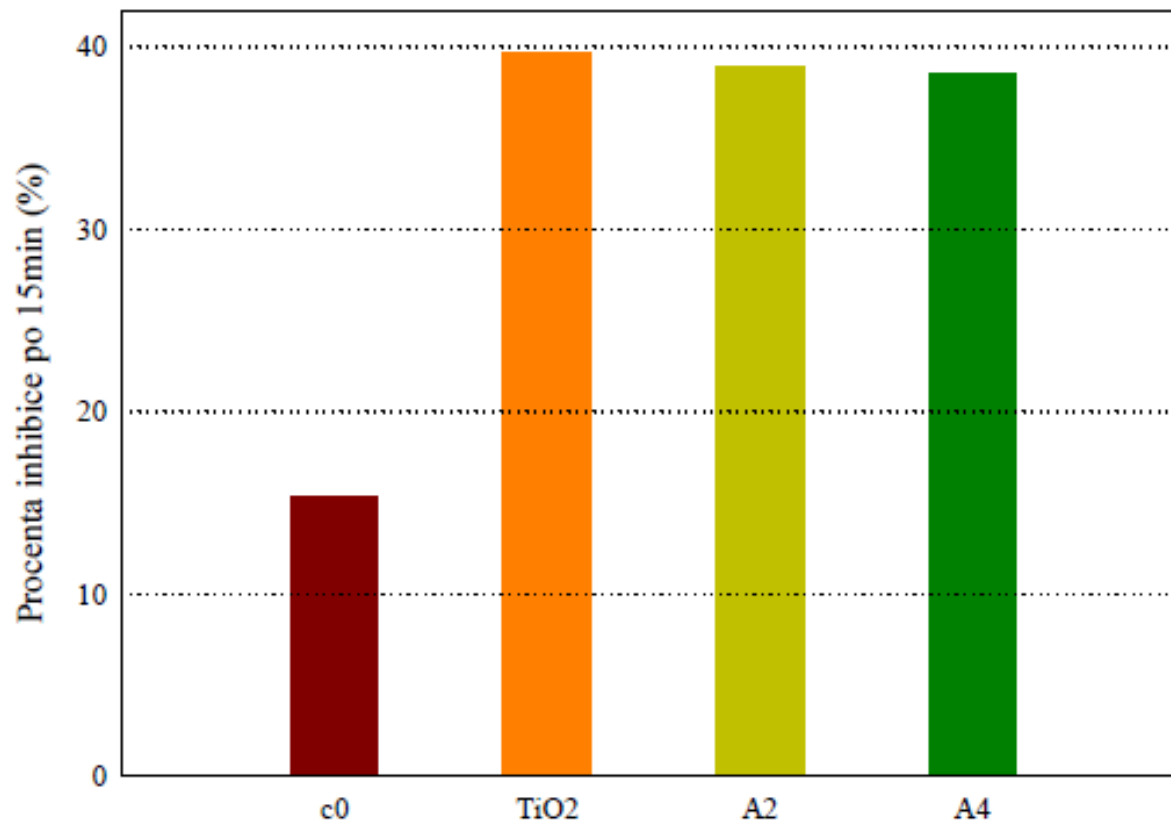
Vícenásobná aplikace katalyzátoru TiO₂

Srovnání TiO_2 v práškové formě a ve formě tenkých vrstev

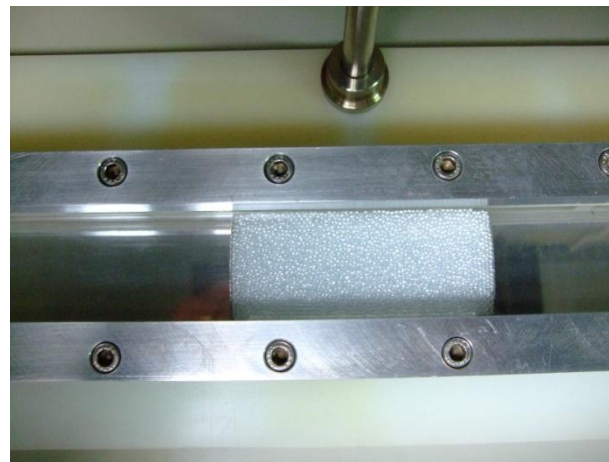
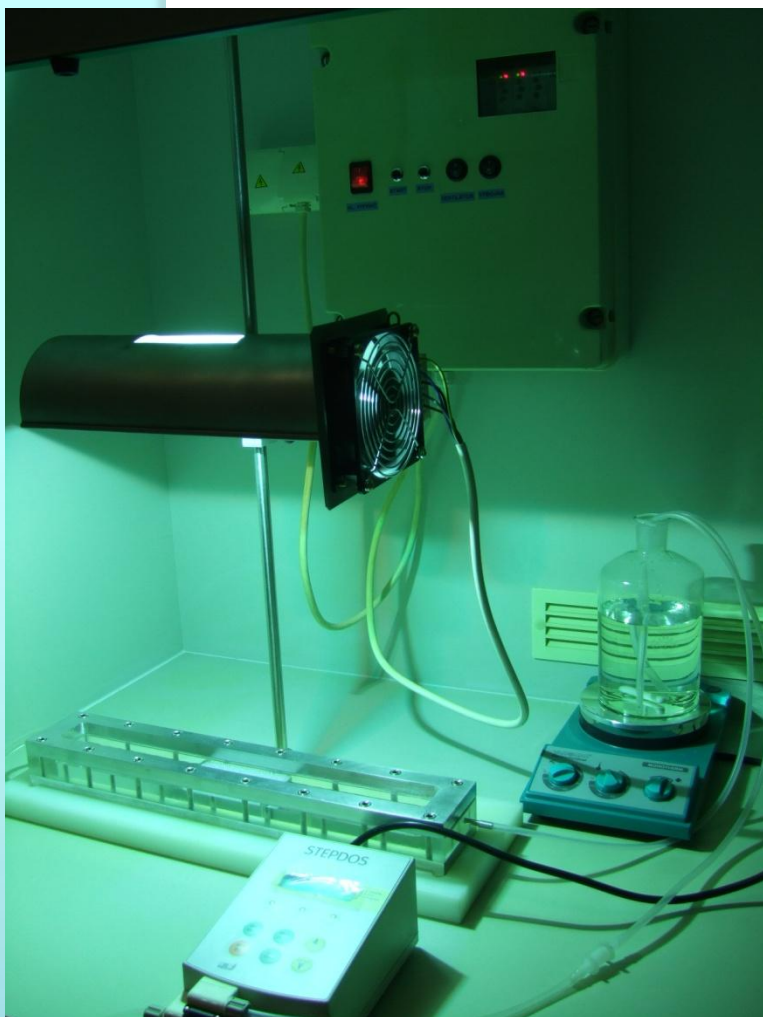

Toxicita po degradaci 4-CP

Toxicita produktů po 8 hodinách reakce

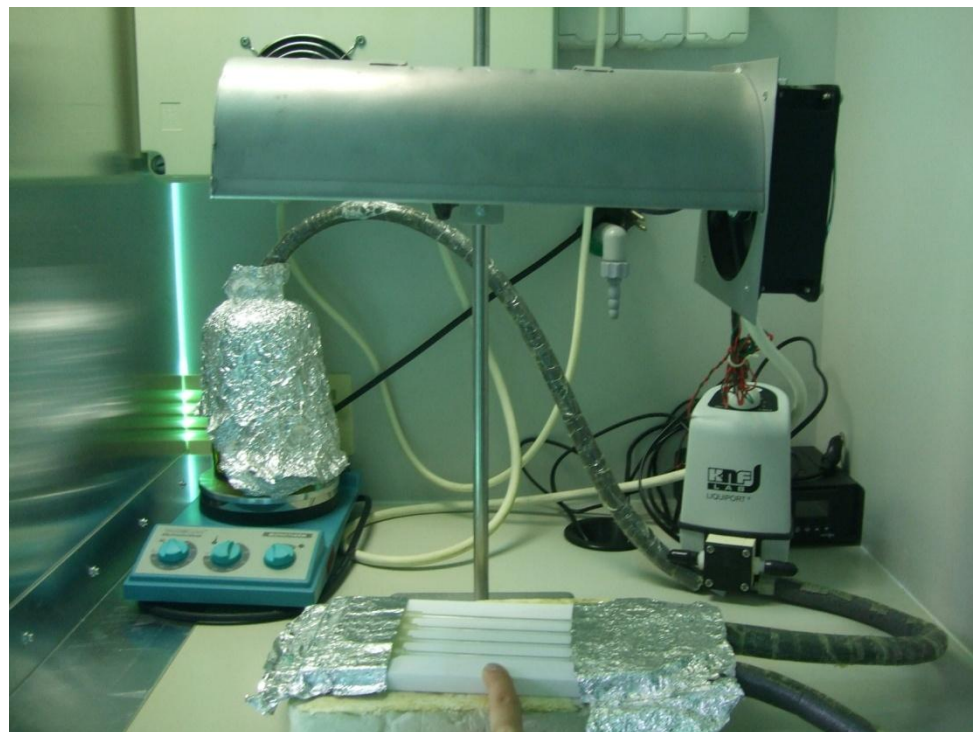
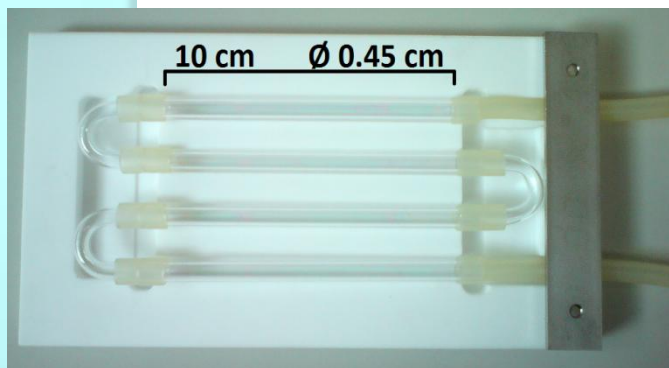
Kontinuální fotoreaktor s průtočnou celou

Detail průtočné cely

Teplota: 26 - 33 °C
pH: 6 → 5
Koncentrace EE2 : 20 - 25 ppm
Katalyzátor: 2.5 mg na 5 g nosiče

Kontinuální trubkový fotoreaktor

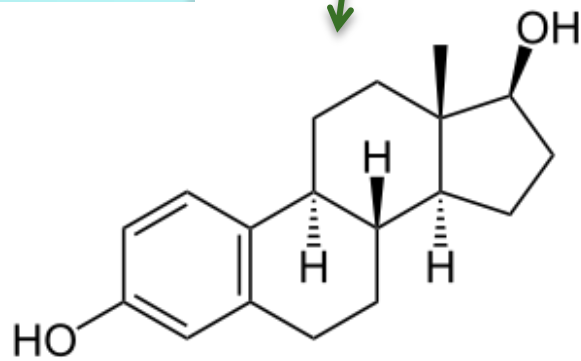

Teplota: 26 - 35 °C
pH: 6 → 5
Koncentrace EE2: 11 - 14 ppm
Množství katalyzátoru: 2.2 mg/ 4 kapiláry
4 kapiláry o délce 10 cm

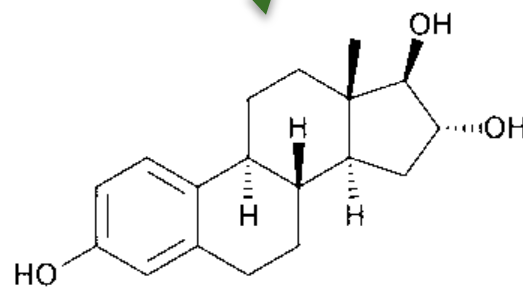
Látky estrogenního charakteru

Endogenní estrogeny

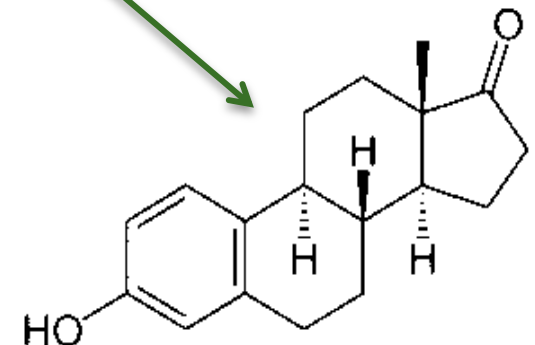
- Syntetizovány v těle živočichů
17β-estradiol, estriol, estron

17β-estradiol (E2)

Estriol (E3)

Estron (E1)

Exogenní estrogeny

Environmentální estrogeny:

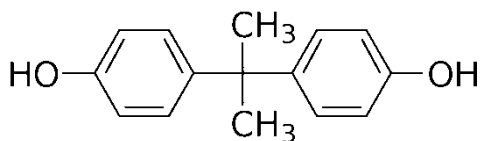
Phytoestrogeny (rostlinný původ)

Mykoestrogeny (produkty některých plísní)

Xenoestrogeny (antropogenní zdroje)

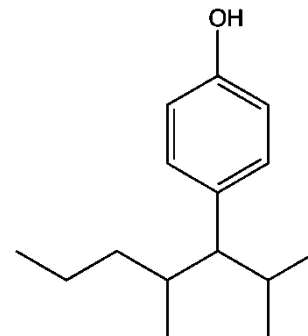
Bisphenol A (BPA)

uvolňuje se z obalů
potravin

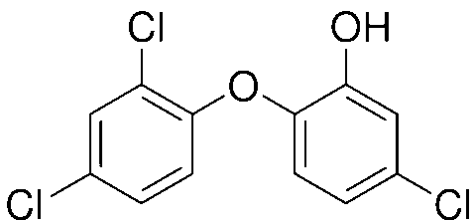
4-nonylphenol (NPH)

biodegradační produkt
detergentů

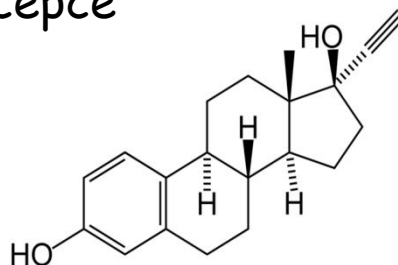
Irgasan (IRG)

antibakteriální složka v mýdle,
kosmetických produktech,
zubních pastách

17 α -ethynylestradiol (EE2)

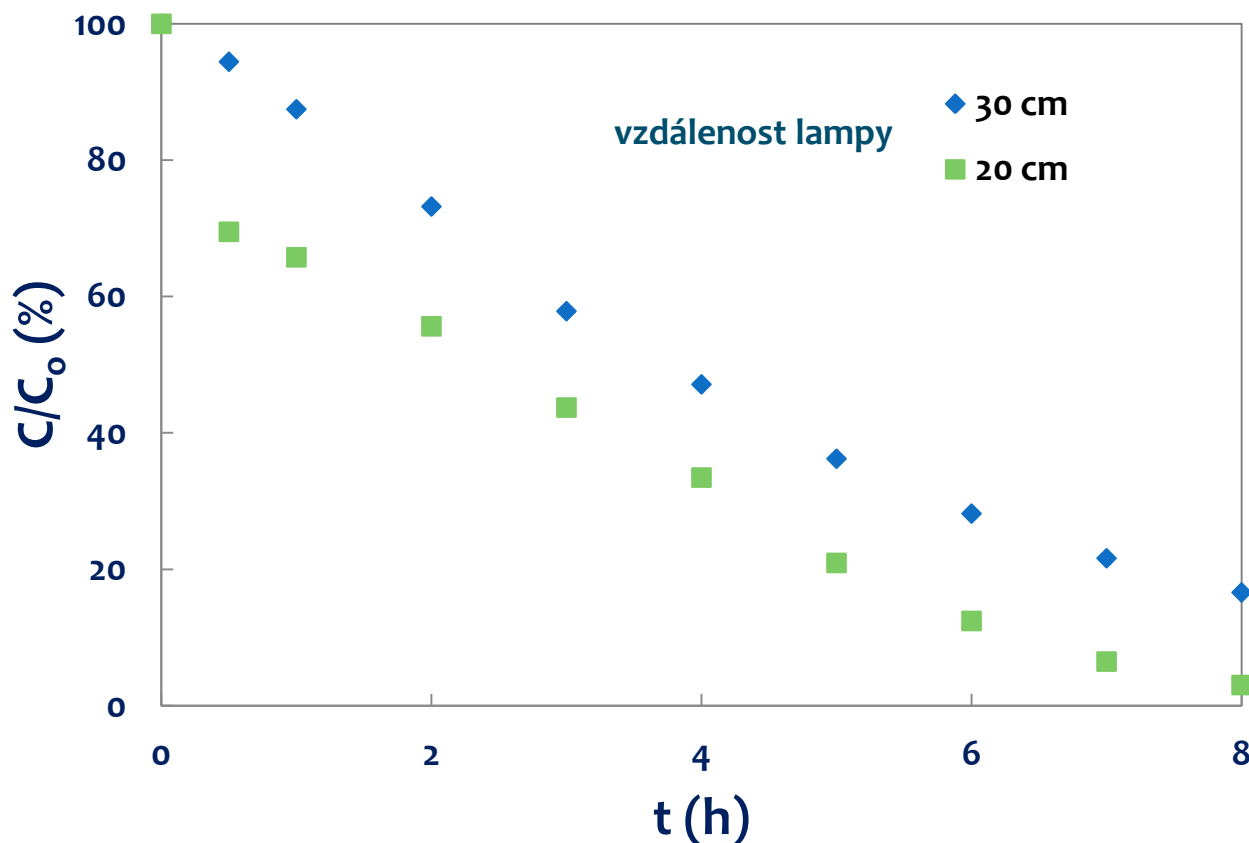
farmaceutický preparát -
složka hormonální
antikoncepce

Výsledky - modelová voda

Degradace EE2 ve vsádkovém reaktoru

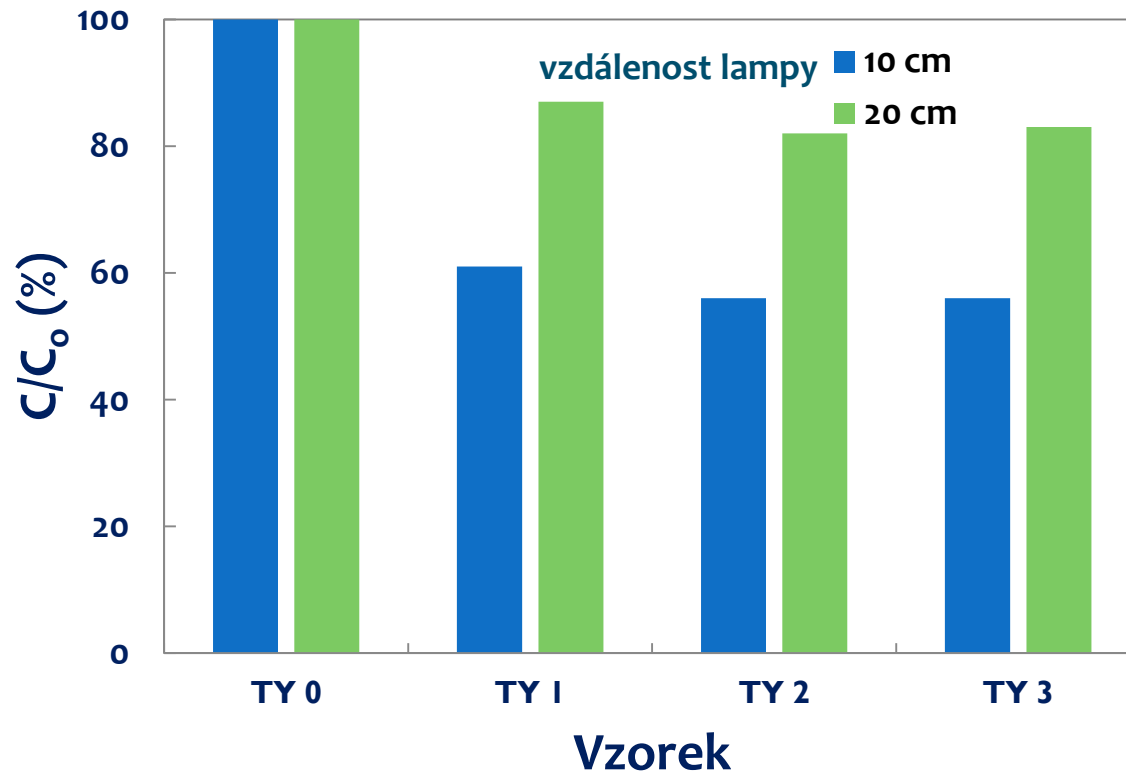
Analýza: Waters Alliance HPLC modul s PDA detektorem

Výsledky - modelová voda

Degradace EE2 v trubkovém reaktoru

průtok: 1 ml/min

doba zdržení: 6.4 min

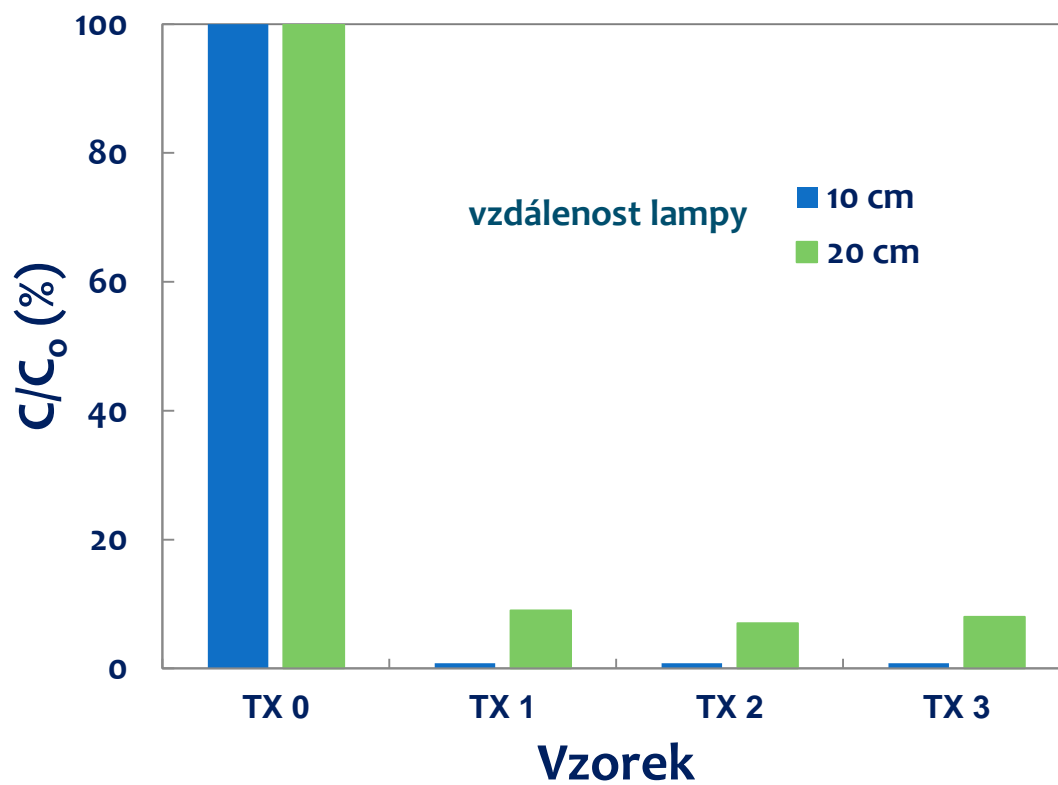

Výsledky - modelová voda

Degradace EE2 v trubkovém reaktoru

průtok: 0.2 ml/min

doba zdržení: 32 min

Detekční limit: 0.1 ppm

Výsledky - reálná voda

Vstupní analýza reálné vody

Substance	BPA	IRG	4 - NPH
jednotky	ng/L	ng/L	ng/L
Koncentrace	387.2	180.2	59.6

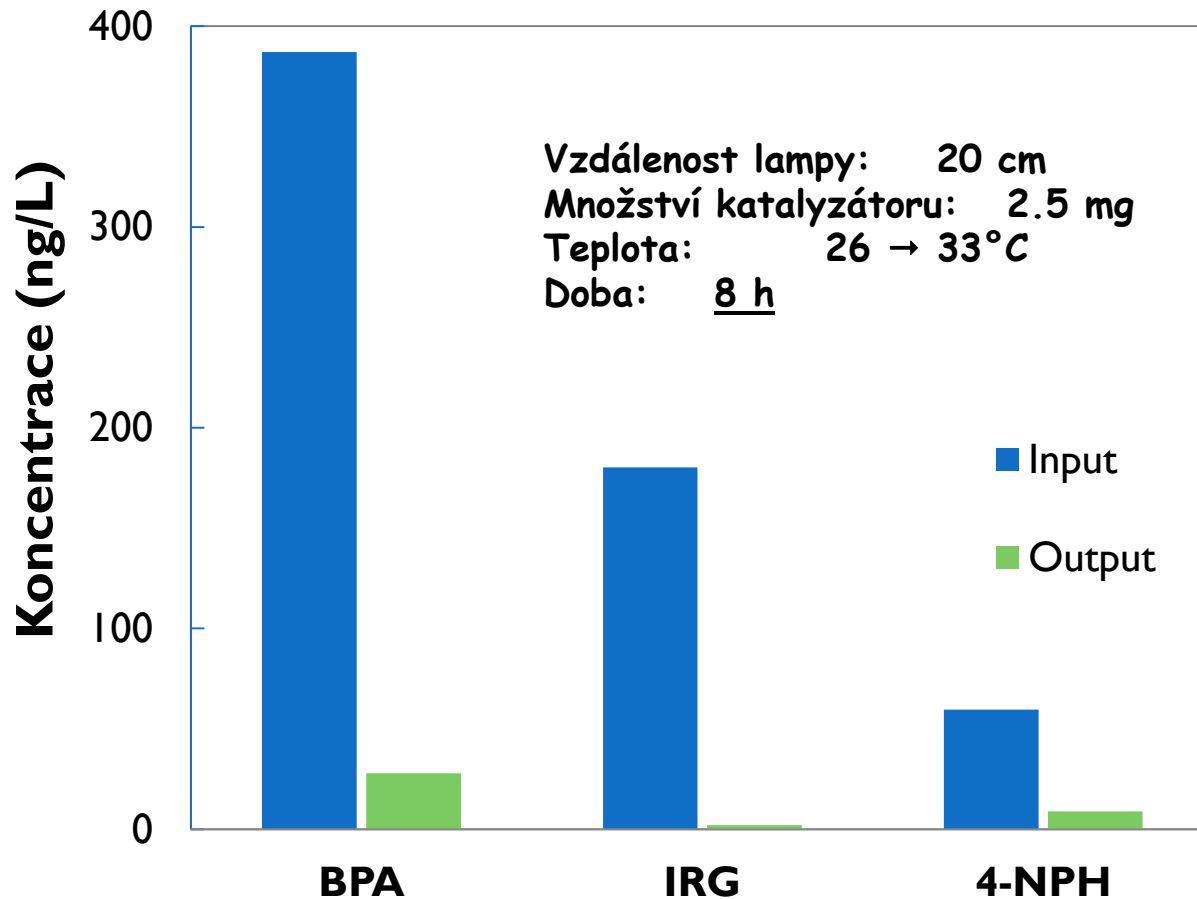
BPA ..... Bisphenol A

IRG ..... Irgasan

4-NPH 4-nonylphenol

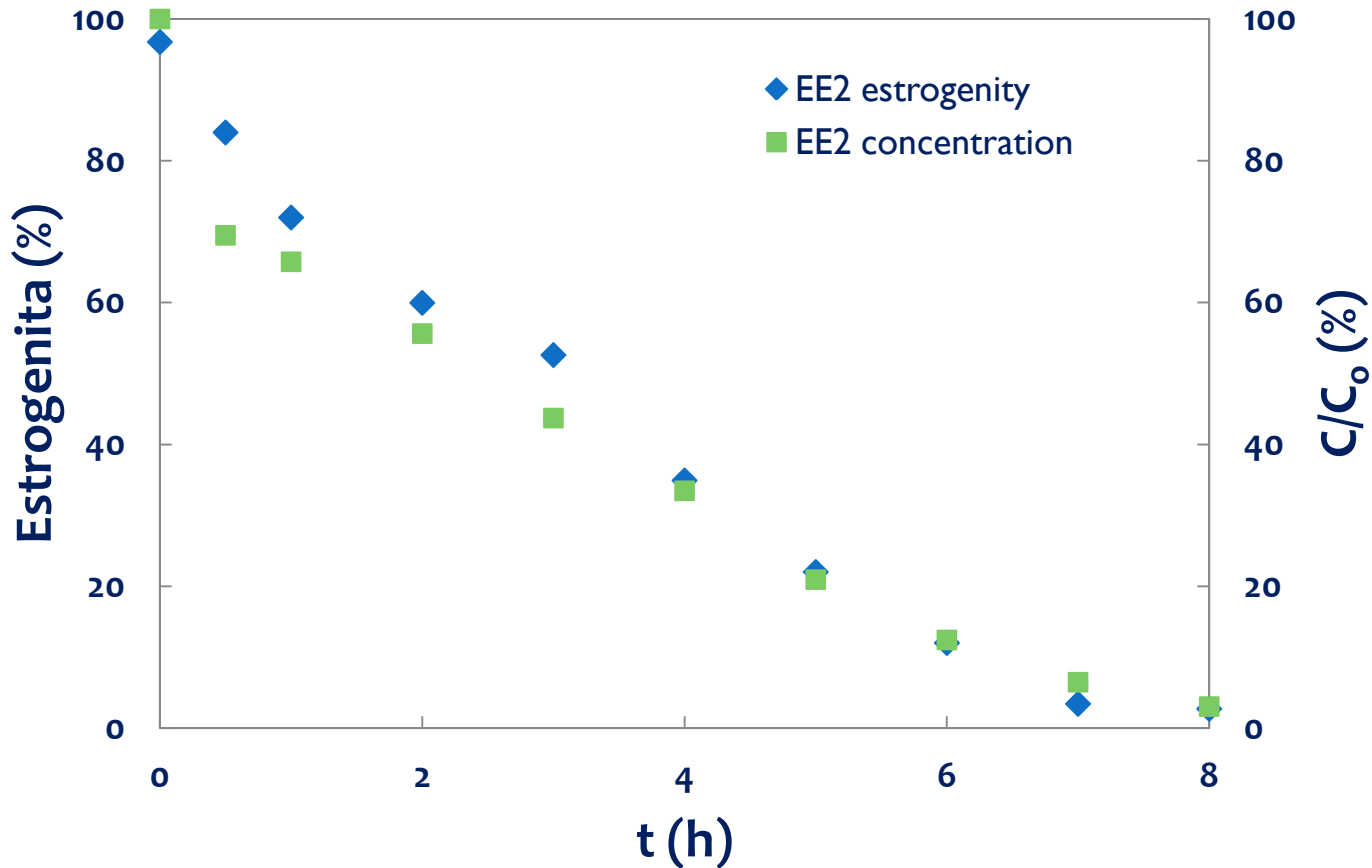
Výsledky - reálná voda

Degradace ve vsádkovém reaktoru

Výsledky

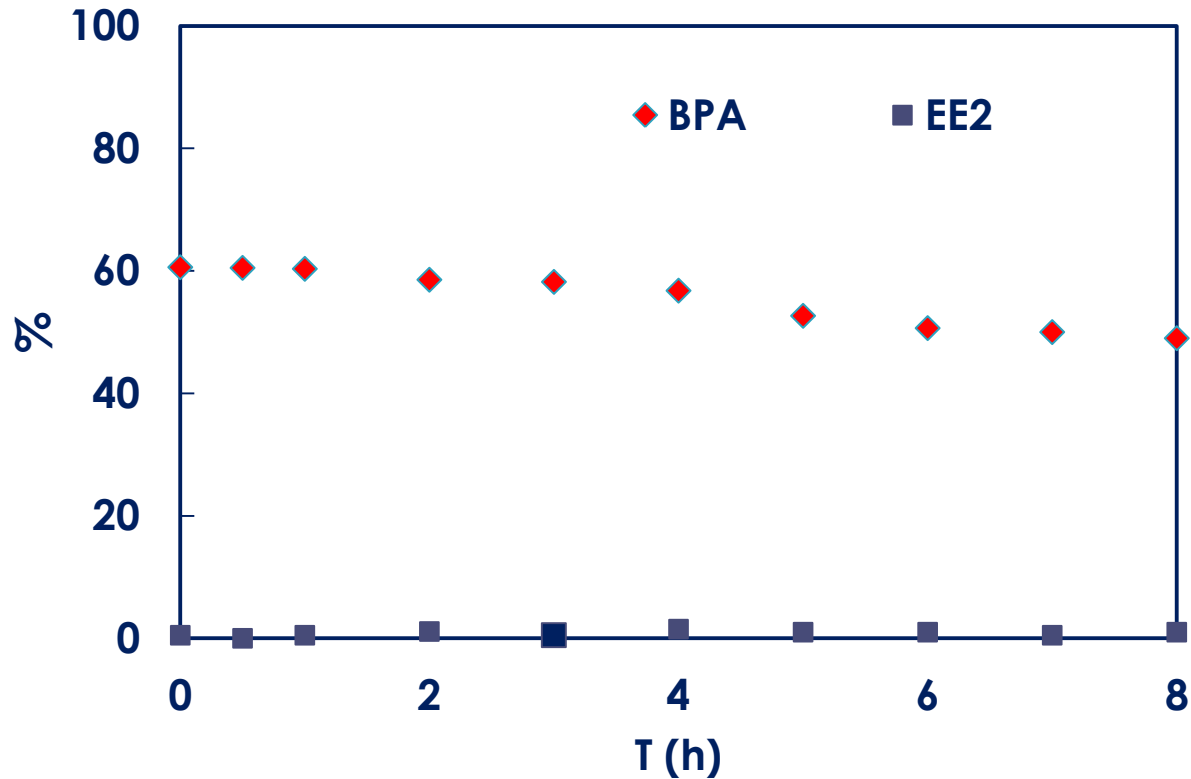
Estrogenita

Estrogenita stanovena luminiscenční metodou za použití kvasinek *Saccharomyces cerevisiae*..

Výsledky

Toxicita

Pro stanovení toxicity byla použita bioluminiscenční metoda za použití kmenu *Vibrio fischeri* sp

Přehled výsledků

Vsádkový reaktor

Vzdálenost lampy	Čas	Konverze	Estrogenita	Toxicita
cm	h	%	%	%
30	8	93.7	97 → 3	0
20	8	97		

Trubkový reaktor

Vzdálenost lampy	Doba zdržení	Průtok	Konverze
cm	min	ml/min	%
10	3.2	2	30.2
10	6.4	1	44.3
20	6.4	1	22.3
10	16	0.4	94.1
20	32	0.2	92.5
10	32	0.2	> 99.1

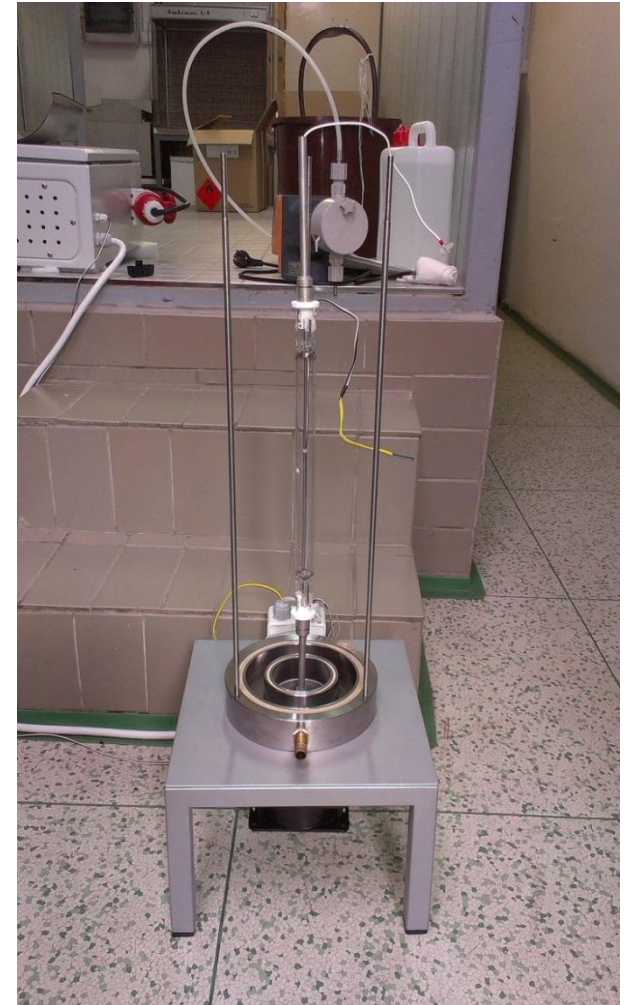

Pilotní reaktor

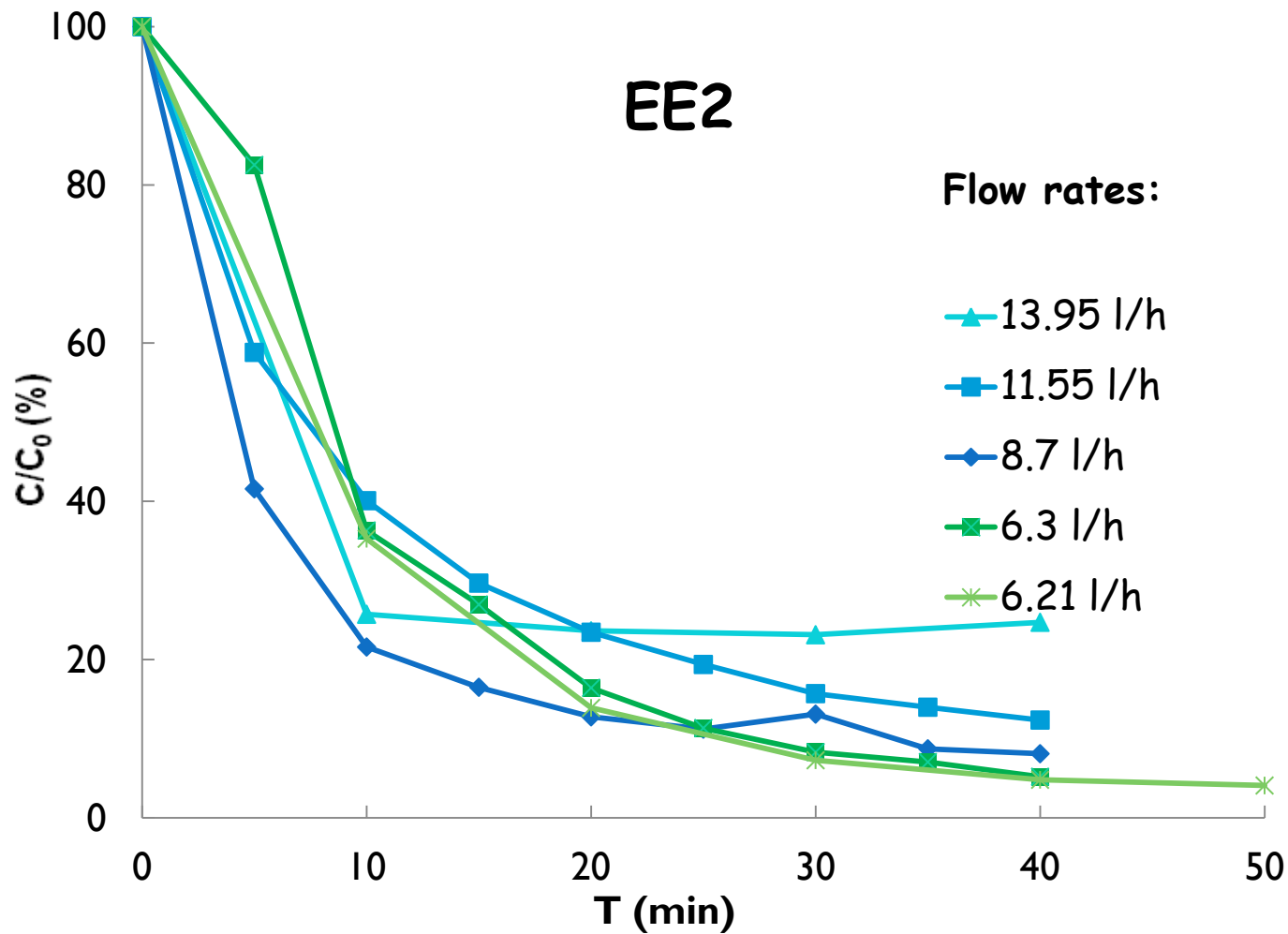
Technické údaje:
Délka C 367 mm
Průměr D 21.6 mm
Výkon 2500 W
Napětí 440 V

**Střednětlaká rtuťová výbojka
Philips HOK 25/120**

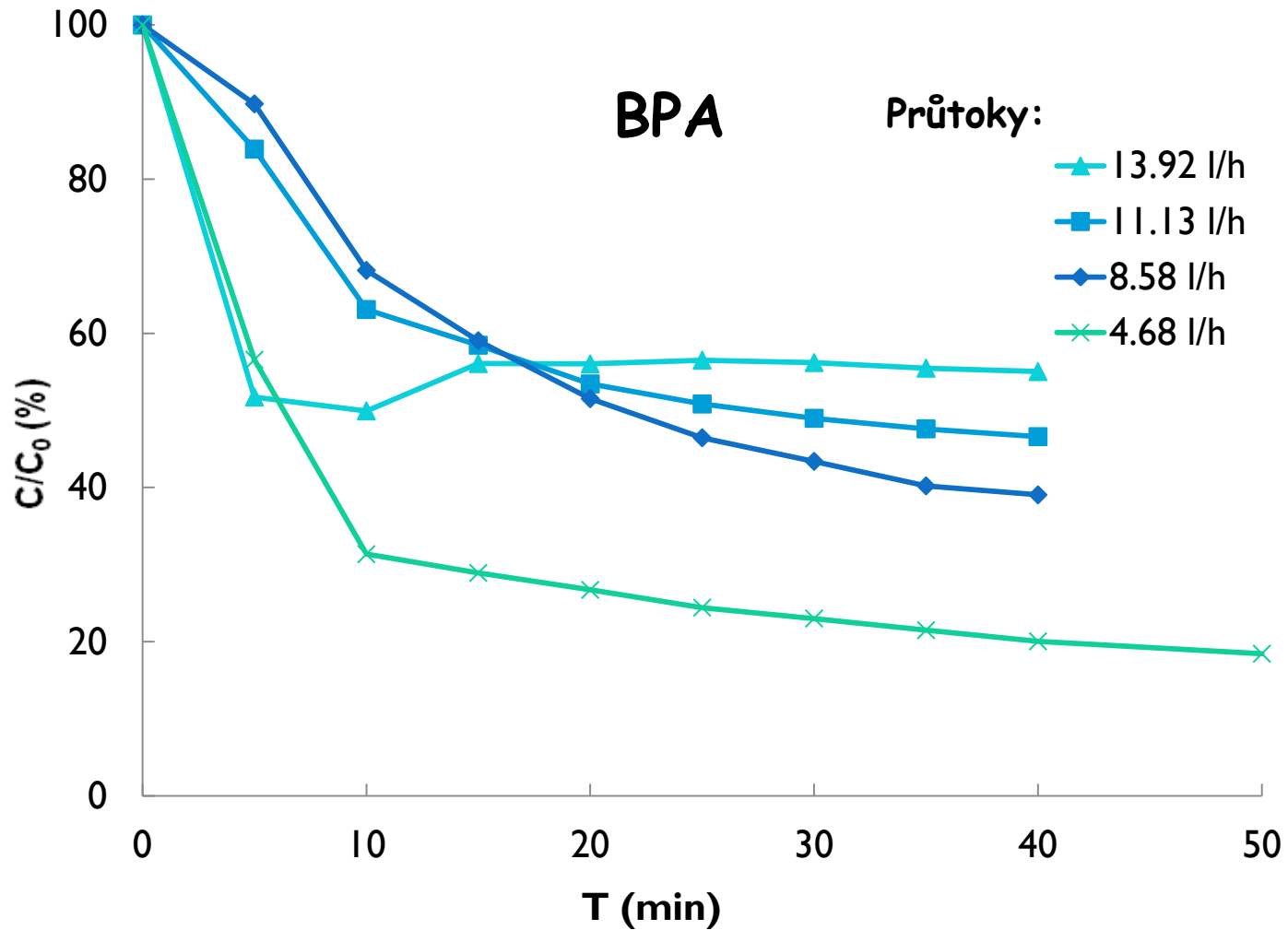
Výsledky pilotní reaktor

Modelová voda

Výsledky pilotní reaktor

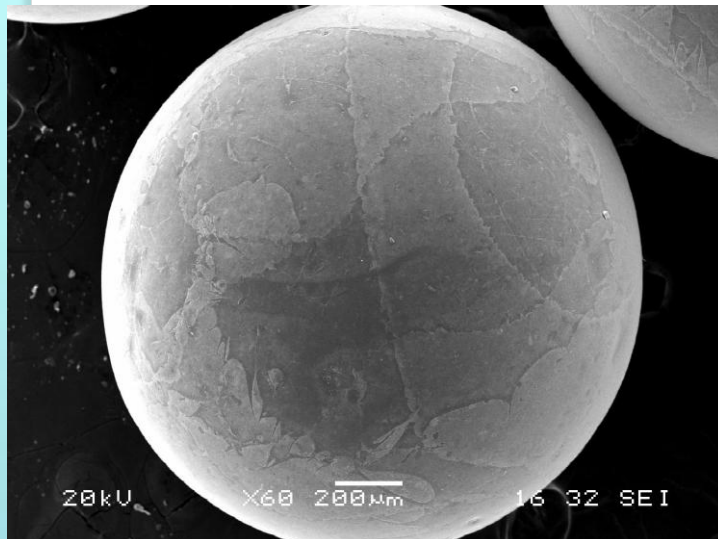
Modelová voda

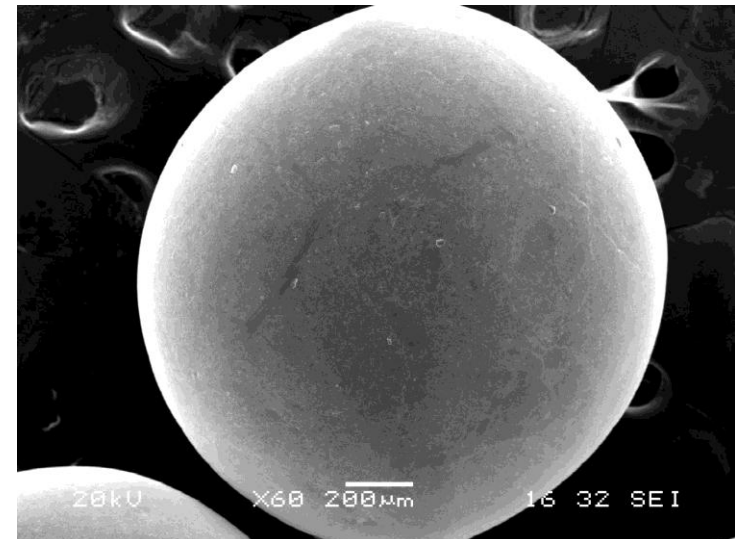
Výhody tenkých vrstev

- Tenká vrstva TiO_2 katalyzátoru vykazuje 10 x vyšší aktivitu než jeho prášková forma: 2.5 mg tenké vrstvy a 25 mg práškového katalyzátoru mají stejnou účinnost.
- TiO_2 katalyzátor ve formě tenkých vrstev na nosiči se snadno separuje z čištěné vody pro další použití.
- Dlouhodobá účinnost připraveného TiO_2 katalyzátoru byla ověřena opakovaným použitím.

Před aplikací

Po 5 aplikacích

Závěry

- Metodou sol-gel byly připraveny tenké vrstvy TiO_2 na skleněných kuličkách a vnitřním povrchu skleněných trubek.
- Obsah TiO_2 byl 2.5 mg ve vsádkovém reaktoru, 2.2 mg v trubkovém reaktoru je 10x nižší než v práškové formě.
- 97% degradace ve vsádkovém reaktoru bylo dosaženo po 8 hodinách, 99% v kontinuálním trubkovém reaktoru při době zdržení 32 min.
- Estrogenní aktivita klesala v průběhu degračního procesu, hodnoty toxicity se nemění